

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2025-06-17 Dnr UFV 2025/671

Arbetsmarknadsdepartementet

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

August Aronsson

Telefon

018-471 57 93

www.uu.se

August.aronsson@uu.se

Remiss av slutbetänkande 2025:28 Frihet från våld, förtryck och utnyttjande

Uppsala universitet har beretts anmodats att lämna svar på denna remiss.

Bifogat yttrande har utarbetats av en expertgrupp bestående av föreståndare Johanna Belachew, Nationellt centrum för kvinnofrid, och professor Elin Bjarnegård, Statsvetenskapliga institutionen, utredare Sara Jakobsson, Nationellt centrum för kvinnofrid och utredare Mikaela Nissén, Nationellt centrum för kvinnofrid. Fakultetshandläggare August Aronsson har tillhandahållit administrativt stöd.

Övergripande generella synpunkter

Uppsala universitet välkomnar den ambitionshöjning som utredningens förslag innebär, om ett kunskapsbaserat, långsiktigt och intensifierat arbete mot alla former av våld inom ramen för den föreslagna strategin. För att nå våldsutsatta krävs det en helhetssyn som omfattar alla våldsuttryck, inkluderar hela samhällsstrukturen i arbetet och utgår från våldsutsattas hela livssituation. En samlad strategi är därför viktig för ett effektivt och sammanhållet arbete, även om regeringen väljer att införa ett särskilt delmål för hedersrelaterat våld och förtryck. För att strategin ska få effekt i samhället behöver det finnas en långsiktig och ändamålsenlig finansiering för samtliga inkluderade parter.

Uppsala universitet stödjer förslagen som syftar till en stärkt styrning på området, inklusive förslaget om att inrätta ett samordningscentrum på Jämställdhetsmyndigheten och en struktur kring detta. En mer centraliserad struktur kräver dock tydlighet i hur den mångfald och breda förankring som finns idag ska värnas och användas.

Utredningen lyfter kunskapskedjan som en central del, vilket Uppsala universitet instämmer i. För att kedjan ska fungera behöver det utvecklas konkreta förslag på hur forskning och evidens ska inhämtas och komma till användning för strategins genomförande. Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) kan bidra utifrån erfarenheten av att ha bedrivit en specialistklinik för våldsutsatta kvinnor sedan 1994, driften av de nationella stödlinjerna för våldsutsatta samt forskning, utbildning och kunskapsspridning. Därför bör NCK:s roll preciseras ytterligare och formellt integreras i samordningsstrukturen.

Kommentarer och ändringsförslag

1. Författningsförslag

Uppsala universitet välkomnar att arbetet mot våld integreras i flera myndigheters ordinarie uppgifter och att ett nationellt samordningscentrum mot våld inrättas vid Jämställdhetsmyndigheten. Jämställdhetsmyndigheten är en lämplig instans för denna typ av koordinering, som Uppsala universitet bedömer har goda förutsättningar att förbättra institutionalisering, likvärdighet, effektivitet och långsiktighet i arbetet mot våld.

5. Förutsättningar och statligt stöd för arbetet på lokal och regional nivå

Många av de samtal som når de nationella stöddlinjerna vid NCK bekräftar våldsutsattas behov av ett långsiktigt, samordnat, resurssatt stöd som utgår från ett helhetsperspektiv på individens behov och situation. För att utredningens förslag ska leda till mer ändamålsenliga insatser för våldsutsatta, behöver hela samhällskedjan stärkas. Det gäller inte minst i relation till utredningens förslag om en stärkt kunskapskedja. Tillräckliga och ändamålsenliga resurser måste tillföras för att kommuner och regioner ska ha kapacitet att ta emot och implementera det stöd som tas fram nationellt, samt bedriva ett kunskapsbaserat arbete.

6. Regeringens styrning av förvaltningsmyndigheterna

6.2. Styrningen av universitet och högskolor ser annorlunda ut

Uppsala universitet vill poängtera den unika organisationsmodell där Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset samverkar för att genomföra de regeringsuppdrag de blivit ålagda. Långsiktig och ändamålsenlig finansiering för NCK:s verksamhet kan säkerställas genom höjda anslag till Uppsala universitet med särskild hänvisning till NCK:s verksamhet. I detta kan skrivningar om hur NCK ska samverka med den föreslagna samverkansstrukturen inkluderas.

8. Förslag för effektivare styrning genom stärkt samordning och samverkan.

8.1 Regeringen bör inrätta ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten

Uppsala universitet välkomnar förslaget att inrätta ett nationellt samordningscentrum för att bidra till ett mer sammanhållet arbete som är effektivt, samordnat och når våldsutsatta.

En mer centraliserad struktur kräver dock tydlighet i hur den mångfald och breda förankring som redan finns idag ska värnas och användas. Uppsala universitet välkomnar hänvisningar till en s.k. "kunskapskedja", men saknar konkreta förslag på hur forskning och evidens ska inhämtas och

komma till användning för strategins genomförande. Detta gäller inte minst den gedigna kunskap som finns i akademien med den forskning som bedrivs i dessa frågor och som bättre skulle kunna tas tillvara genom samordning. Samordningscentrumets uppdrag bör bidra till att skapa överblick över arbetet i Sverige, främja synergier och samordning av insatser, samt bidra till stärkt uppföljning och analys. Här bör mer preciserade förslag utvecklas över tid, såsom dialogmöten med experter, konsultationer med fler aktörer och kunskapsöverföring mellan aktörer där forskning och evidens är grunden.

Uppsala universitet vill framhålla värdet av att det finns flera kompletterande ingångar till kunskap och att dessa når ut till olika yrkesgrupper och verksamheter. Specialiserade ingångar kan erbjuda fördjupat och målgruppsanpassat stöd. Det är därför av betydelse att vidareutveckla de webbaserade kunskapsstöd som redan finns, däribland NCK:s webbstöd för vården, kommuner och lärosäten, som bygger på Socialstyrelsens föreskrifter och rekommendationer.

På liknande sätt ser Uppsala universitet ett värde i att det finns olika nätverk som på olika sätt och på olika nivåer ökar kunskapen och för upp frågan om mäns våld mot kvinnor på agendan i myndigheters arbete. Sverige har länge varit i framkant i dessa frågor och för att fortsätta vara det är det viktigt att både behålla sådant som har byggts upp samt stärka den breda samverkan som utredningen pekar på ofta är effektiv.

8.3 Regeringen bör ändra flera centrala myndigheters uppgifter och uppdrag

Uppsala universitet ser positivt på förslaget om en grundstruktur där centrala myndigheter får instruktionsenliga uppgifter som knyter an till Jämställdhetsmyndighetens samordningsroll. Att nå den lokala och regionala nivån är avgörande för strategins genomförande, och det är positivt att Socialstyrelsen och Länsstyrelserna får nya uppgifter.

Uppsala universitet ställer sig positiva till att NCK ska fortsätta samverka i mer formaliserad form med den föreslagna strukturen och instämmer i utredningens förslag om att uppdraget bör skrivas in i regleringsbrevet för Uppsala universitet. En tydlig funktion för NCK inom det myndighetsgemensamma arbetet bidrar till att stärka det kunskapsbaserade arbete som ska ligga till grund för genomförandet av strategin.

Eftersom NCK:s uppdrag formuleras som att *samverka* med den föreslagna myndighetsstrukturen och samordningscentrum, blir det viktigt att säkerställa strukturer för kontinuerligt kunskapsutbyte. Ett sätt att formalisera samverkan kan vara att NCK – likt det exempel som utredningen nämner – adjungeras in i relevanta samverkansforum.

8.4 Ny uppgift för Socialstyrelsen

Socialtjänsten samt hälso- och sjukvården och tandvården har en avgörande roll i att upptäcka våld och ge stöd och behandling. Det är därför bra att Socialstyrelsen som redan har ett samlat ansvar för dessa professioner får förtydligat uppdrag om samordning av kunskapsutveckling.

Det är positivt att utredningen lyfter samverkan med NCK inom ramen för Socialstyrelsens uppdrag. NCK kan bidra med kunskap utifrån av att ha initierat arbetet med att ställa frågor om våld inom hälso- och sjukvård, tandvård samt fler myndigheter. NCK:s erfarenhet av att driva en av få specialiserade mottagningar för våldsutsatta kvinnor kan bidra in i det kunskapsproducerande arbetet. Vidare har NCK lång erfarenhet av att arbeta med kunskapsspridning och kunskapsutveckling riktat till yrkesverksamma för att förbättra stödet till våldsutsatta, genom universitetsutbildningar, genom Webbkurs om våld samt genom webbaserade och anpassade kompetensstöd.

10. Överväganden inför förslag till nationell strategi

10.1 Mer effektivt med en samlad strategi

Uppsala universitet instämmer i bedömningen att en enad strategi bidrar till helhetssyn i styrningen på området liksom i det strategiska och praktiska arbetet mot våld. En särskild handlingsplan är ett bra sätt att synliggöra området hedersrelaterat våld och förtryck, vid sidan av en samlad strategi som Uppsala universitet bedömer gynnar våldsutsatta bäst. NCK:s erfarenheter bekräftar att den som är utsatt för våld inte alltid definierar sin utsatthet, att olika våldsformer överlappar och att tröskeln till att söka stöd behöver vara låg oavsett våldsform. Se gärna ytterligare argumentation i Uppsala universitet och NCK:s remissvar avseende delbetänkandet.

11. Förslag till strategins utgångspunkter och strategiska områden

Uppsala universitet välkomnar strategins tre utgångspunkter med särskild vikt på ett kunskapsbaserat arbete som förutsättning för samtliga områden. Ett rättighetsbaserat perspektiv med särskilt fokus på det våld som flickor och kvinnor utsätts för är avgörande för ett träffsäkert arbete.

12. Förslag till nationell jämställdhetspolitisk strategi mot våld, förtryck och utnyttjande

Uppsala universitet stödjer förslaget till ny nationell strategi och välkomnar att NCK omnämns i samtliga strategiska områden.

De strategiska områdena med tillhörande inriktningar pekar på viktiga utvecklingsområden. Med utgångspunkt i NCK:s erfarenheter vill Uppsala universitet förstärka några specifika områden utifrån GREVIO:s senaste tematiska rapport om Sveriges arbete:

YTTRANDE

2025-06-17 Dnr UFV 2025/671

- Uppsala universitet ser behov av en höjd ambitionsnivå för att bättre svara upp mot GREVIO:s rekommendation om att vidta åtgärder för specialiserad verksamhet för personer utsatta för sexuellt våld, enligt artikel 25 i Istanbulkonventionen. Det innefattar psykologisk rådgivning och traumabehandling. NCK har bedrivit Kvinnofridsmottagningen i Uppsala, Sveriges första specialistklinik för våldsutsatta kvinnor, sedan 1994. NCK ser behov av fler liknande verksamheter i Sverige och delar gärna med sig av erfarenheter.
- Mot bakgrund av de brister i samverkan som finns på lokal nivå och i enskilda ärenden är det angeläget att samverkan inte stannar på strategisk nivå. Uppsala universitet ser positivt på att frågan lyfts fram i strategin och vill betona vikten av att insatser för att utveckla myndighetssamverkan kring enskilda ges hög prioritet i genomförandet.
- Det finns mycket kunskap, forskning, regelverk och riktlinjer på strategins område – men det saknas ofta tid och förutsättningar för yrkesverksammas kompetensutveckling, något som även GREVIO lyfter som kritik mot Sverige. För att strategin ska få genomslag krävs tydliga strukturer för regelbunden, obligatorisk och anpassad utbildning samt kompetensutveckling för relevanta yrkesgrupper.

12.2 Inspel till handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck

Uppsala universitet ser positivt på en samlad strategi för alla våldsuttryck. Uppsala universitet vill framhålla vikten av att de tre centrala utgångspunkterna – rättighetsbaserade insatser och ett stärkt brottsofferperspektiv, ändamålsenlig samverkan samt ett kunskapsbaserat arbetssätt – även fortsatt beaktas i en kommande handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck. En kunskapsbaserad handlingsplan bör dessutom inkludera perspektiv på arbetet mot segregation, då forskning har visat att segregationsprocesser kan bidra till att hedersnormer förstärks.

Det är också av vikt att ta till vara på de rekommendationer som framförts i GREVIO:s uppföljning av Sveriges arbete mot våld. GREVIO har bland annat betonat att insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck inte får leda till stigmatisering av specifika invandrargrupper – en aspekt som bör integreras i den framtida handlingsplanen.

14. Förslag om förstärkt uppföljning***14.6 Prevalensstudie***

NCK har fått medel för att förbereda genomförandet av en prevalensstudie och Uppsala universitet välkomnar att regeringen initierat detta. NCK har

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2025-06-17

Dnr UFV 2025/671

länge sett behov av att återkommande genomföra befolkningsstudier gällande omfattning av våldsutsatthet samt hur våldsutsatthet påverkar hälsa. Studien kommer bidra med uppdaterad kunskap om våldets uttryck och omfattning, stärka uppföljningen på strategins område samt utgöra grund till forskning under längre tid.

15. Konsekvenser av utredningens förslag

Uppsala universitet vill betona behovet av en långsiktig och ändamålsenlig finansiering och föreslår att de medel som avser långsiktig verksamhet (exempelvis uppdraget som berör förstärkning av stödlinjer) inkluderas i medlen som beskrivs i regleringsbrevet för Uppsala universitet med särskild hänvisning till NCK.